

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-392-7-9>

INTERNATIONAL LEGAL REGULATION OF COMBATING TERRORISM AT SEA IN MODERN CONDITION

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БОРОТЬБИ З ТЕРОРИЗМОМ НА МОРИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

**Lytvynenko
Serhii Serhiyovich**

*Associate Professor at the Department
of International Law*

*V.M. Koretsky Institute of State and
Law of National Academy of Sciences
of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

**Литвиненко Сергій
Сергійович**

*аспірант кафедри міжнародного
права*

*Інститут держави і права
імені В.М. Корецького Національної
академії наук України
м. Київ, Україна*

Протидія тероризму на морі стала важливим завданням у сучасному світі, що вимагає комплексного підходу та міжнародно-правового регулювання. Морські шляхи та порти стали потенційними місцями для терористичних загроз через їхню стратегічну важливість для глобальної торгівлі та економіки, зокрема в Балто-Чорноморському регіоні.

Міжнародне право в цій сфері включає ряд конвенцій, кодексів та резолюцій, спрямованих на запобігання терористичним актам та забезпечення безпеки в морському середовищі:

1. Міжнародний кодекс безпеки судноплавства від актів тероризму (далі – ISPS Code): є ключовим міжнародним інструментом, який був прийнятий Міжнародною морською організацією (далі – ММО) після терористичних подій 11 вересня 2001 року, та є основоположним правовим механізмом, що встановлює стандарти безпеки на морських портах та суднах.

ISPS Code, крім встановлення загальних стандартів безпеки також запроваджує заходи для запобігання терористичним діям у морських портах та на суднах.

Основні принципи та вимоги ISPS Code включають:

– Зонування портів та суден: визначення зон в морських портах та на суднах для обмеження доступу та контролю над ним.

– Введення планів безпеки: розробка планів безпеки для портів та суден, які включають процедури для виявлення підозрілих об'єктів чи осіб, реагування на загрози тероризму та розпізнавання вразливих точок.

– Призначення Офіцера безпеки на борту та в порту: заходи, які передбачають наявність офіцера безпеки на борту суден та в порту для координації та виконання заходів безпеки.

– Забезпечення тренувань та підготовки персоналу: тренування персоналу на суднах та в портах для ефективної реакції на терористичні загрози та запобігання їм.

– Використання технічних засобів безпеки: Встановлення систем контролю та безпеки на суднах та в портах, таких як системи контролю доступу, відеоспостереження, контроль за вантажем тощо [1].

Таким чином, вказані заходи спрямовані на забезпечення безпеки морських об'єктів від терористичних загроз та реагування на них, а також на підвищення спроможності суден та портових установ у запобіганні та реагуванні на потенційні терористичні атаки у морському середовищі.

2. Міжнародна конвенція про безпеку життя на морі (далі – SOLAS): SOLAS також містить положення, спрямовані на безпеку судноплавства, включаючи заходи для запобігання терористичним актам на суднах.

Після терористичних подій 11 вересня 2001 року SOLAS була однією з ключових конвенцій, що переглядалися для внесення змін та вдосконалення відповідно до потреб безпеки на морі.

Основними аспектами SOLAS у контексті боротьби з тероризмом на морі є:

– Заходи безпеки на суднах: конвенція має положення, спрямовані на підвищення безпеки на суднах у відповідь на терористичні загрози. Ці заходи включають контроль за доступом до судна, обов'язкові інструкції щодо поведінки у разі терористичних атак та встановлення процедур безпеки на випадок загроз.

– Обов'язкові засоби сповіщення: SOLAS встановлює вимоги щодо обов'язкового використання засобів сповіщення та комунікації на суднах, щоб оперативного повідомляти про потенційні терористичні загрози та вести взаємодію з відповідними органами безпеки.

– Навчання та тренування екіпажу: SOLAS передбачає, що екіпаж судна повинен мати відповідні знання та тренування для ефективної реакції на терористичні загрози.

– Стандарти безпеки портів та споруд: конвенція вимагає, щоб порти та морські споруди також відповідали певним стандартам безпеки, які включають заходи для запобігання терористичним діям [2].

Таким чином, SOLAS враховує потенційні загрози тероризму та встановлює мінімальні стандарти безпеки для судноплавства,

забезпечуючи важливі заходи безпеки як на суднах, так і в портах, з метою запобігання та ефективного реагування на подібні загрози.

3. Міжнародний кодекс з безпеки судноплавства (далі – ISM Code): Цей кодекс

спрямований на забезпечення безпеки суден та попередження подій, що можуть загрожувати безпеці. У контексті протидії тероризму на морі, ISM Code відіграє ключову роль у встановленні системи безпеки та запровадженні заходів для запобігання терористичним загрозам на суднах.

Основні аспекти ISM Code в аспекті протидії тероризму на морі включають:

– Безпекові заходи та процедури: ISM Code передбачає розроблення і впровадження безпечних процедур та заходів на суднах для виявлення, запобігання та реагування на потенційні терористичні загрози.

– Планування та тренування екіпажу: один з ключових аспектів ISM Code полягає у плануванні та проведенні тренувань для екіпажу щодо виявлення та ефективної реакції на терористичні загрози.

– Контроль та аудит систем безпеки: кодекс вимагає від судновласників та операторів суден регулярно контролювати та перевіряти ефективність своїх систем безпеки, включаючи заходи, спрямовані на запобігання терористичним загрозам.

– Система управління безпекою: ISM Code пропонує впровадження систем управління безпекою, які враховують ризики терористичних загроз та дозволяють відповідним організаціям ефективно управляти цими ризиками [3].

Таким чином, ISM Code допомагає судновласникам та операторам суден розвивати системи безпеки, які охоплюють широкий спектр можливих загроз, включаючи тероризм на морі. Цей кодекс сприяє підвищенню свідомості та готовності екіпажу до дій у разі терористичних загроз.

4. Резолюція Ради Безпеки ООН 1540 (2004): ця резолюція стосується запобігання поширенню зброї масового знищення (далі – ЗМЗ) та терористичним діям. Ця резолюція визначає обов'язки держав у введенні строгих заходів контролю над ЗМЗ та технологіями, які можуть використовуватися для їх створення.

У контексті протидії тероризму на морі, резолюція Ради Безпеки ООН відіграє важливу роль:

– Регулювання торгівлі ЗМЗ на морі: ця резолюція сприяє контролю над переміщенням ЗМЗ через морські шляхи, що може бути використано для терористичних цілей.

– Заходи для запобігання контрабанді ЗМЗ через порти та морські лінії: вона закликає держави до вжиття заходів для запобігання незаконній торгівлі та контрабанді ЗМЗ через морські порти та транспортні лінії.

– Міжнародне співробітництво у контролі над ЗМЗ на морі: резолюція 1540 також підкреслює важливість міжнародного співробітництва між державами для обміну інформацією та ресурсами для ефективного контролю над ЗМЗ, які можуть використовуватися для терористичних цілей.

– Поширення знань та підвищення усвідомленості: резолюція закликає держави проводити роботу щодо підвищення усвідомленості та розуміння ризиків, пов'язаних із ЗМЗ на морі та можливостями їх незаконного використання [4].

Таким чином, вказана резолюція має важливе значення для забезпечення безпеки на морі, оскільки вона створює основу для міжнародних зусиль у контролі та запобіганні поширенню ЗМЗ, що може стати інструментом терористичних організацій.

Підсумовуючи зазначене, згадані вище міжнародні документи встановлюють стандарти безпеки та заходи для запобігання терористичним загрозам у морському середовищі. Вони вимагають від країн, суден та портових установ реалізації конкретних заходів для забезпечення безпеки та запобігання терористичним загрозам у цій сфері. Таке регулювання є критично важливим у сучасних умовах, де безпека морських шляхів та портів є ключовою для глобальної економіки та торгівлі.

Література:

1. International Ship and Port Facility Security (ISPS) Code / IMO 2022. URL: <https://portalcip.org/wp-content/uploads/2017/05/ISPS-Code-2003-English.pdf>. (дата звернення: 18.12.2023).
2. International Convention for the Safety of Life at Sea / IMO 1974. URL: <https://www.ifrc.org/docs/idrl/I456EN.pdf>. (дата звернення: 18.12.2023).
3. International Safety Management (ISM) Code / IMO 1993. URL: <https://maddenmaritime.files.wordpress.com/2014/02/ism-code.pdf>. (дата звернення: 18.12.2023).
4. Резолюція Ради Безпеки ООН від 28 квітня 2004 р. № 1540 (2004) URL: <https://exportcontrol.kg/dokumenty/rezolyucziya-1540-2004-prinyataya-sovetom-bezopasnosti-na-ego-4956-m-zasedanii-28-aprelya-2004-goda-pdf>. (дата звернення: 18.12.2023).